

Okul Öncesi Eğitimin Ülkemizdeki Durumu

Handan Asude BAŞAL*

Zorunlu öğrenim çağına kadar olan çocukların zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişmelerini sistemli bir ortam içinde daha iyi sağlayan, yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, onları ilkokula hazırlayan ve temel eğitimin bütünlüğü içinde yer alan eğitim devresine okul öncesi eğitim denir (M.E.B. Resmi Anao-kulları ve Anasınıfları Araştırması, 1978).

Okul öncesi eğitim, günümüzde yaygınlaşan ve gittikçe önem kazanan bir konudur. Ülkemizin ekonomik ve toplumsal yapısı, yeni gereksinimler ve oluşumlar gerektirdiği gibi, toplum yaşamında da birtakım değişikliklere yol açmaktadır. Kentleşme ve endüstrileşmenin sonucu olarak, "kalabalık aile" türünün yerine "çekirdek aile" türünün yaygınlaşması, kadınların da çalışma yaşamına katılması ve ailelerin yeterince çağdaş pedagojik formasyondan yoksun bulunması, çocukların bakım ve eğitimleri için okul öncesi eğitim kurumlarının önemini artırmıştır.

Okul öncesi eğitim kurumlarının amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak; onları temel eğitime hazırlamak; şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için yetişme ortamı sağlamak; çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (Yavuzer, 1990).

Bugün Türkiye'de 0-6 yaş arası çocuklara bakan ve eğitimlerini sağlayan kurumlar çeşitlidir. Bu kurumlarca açılan okul öncesi eğitim kurumları; çocuk

* Yard. Doç. Dr.; U. Ü. Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

yuvaları, anaokulları ve anasınıfları olmak üzere üç grupta düşünülebilir. Çocuk yuvaları 0-6 yaş arası, anaokulları 3-5 yaş arası, anasınıfları ise 5-6 yaş arası çocuklara yönelik kurumlardır (Gürkân, 1979).

Ülkemizde, okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasında ilk adım, 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır. Ancak, ülkemizin içinde bulunduğu özel durum, gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde, gerekse Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluş yıllarında bu tür kurumlara gereken önemin verilmesine ve böyle kurumların gelişmesine engel olmuştur (Oktay, 1983).

Günümüze kadar uzanan süre içinde de bu tür kurumlar, ülkedeki okul öncesi çağ çocuklarının sayıları ile oranlı bir gelişim düzeyine ulaşamamışlardır.

1987-1988 Öğretim yılında, okul türlerine göre okul öncesi eğitimde okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo: 1
Okul Öncesi Eğitimde Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Okul Türü	Okul veya Derslik Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen Sayısı
Resmi Anaokulu	23	2.406	169
Resmi Anasınıfı	2.715	85.855	4.765
Kız Meslek Lisesi Uygulama Anasınıfı	314	8.677	823
Özel Türk Anaokulu	161	5.471	382
Özel Yabancı Anaokulu	2	36	2
Özel Azınlık Anasınıfı	22	698	27
TOPLAM	3.237	103.143	6.168

(Yavuzer, 1990).

Ülkemizde, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın dışında okul öncesi eğitim sorunu ile doğrudan ilgili bir diğer kurum da Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'dür. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, ilköğretime bağlı olarak açmış olduğu anasınıfları ve bağımsız anaokullarının yanı sıra, çeşitli kız teknik eğitim okullarına bağlı uygulama okulları da öğrencilerine, okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların gelişim özelliklerini ve bunlara verilebilecek eğitimin ilkelerini uygulamalı olarak öğretebilmek amacıyla kurulmuşlardır. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün açmış olduğu okul öncesi kurumlar, çoğunlukla 0-3 yaş çocuklarının bakımına ilişkin kuruluşlardır. Ancak bunların bir bölümünde de 3-6 yaş arası çocuklar için de bakım ve eğitim hizmeti verilmektedir.

Bu kurumların dışında, okul öncesi dönem çocuklarına hizmet veren bir diğer kurum modeli de, yine bu bakanlık ve genel müdürlüklere bağlı olarak kişi ve kurumlar tarafından açılmış olan "Özel Anaokulları", "Çocuk Yuvaları" ya da "Kreş ve Gündüz Bakımevleri" dir. Bu kurumlar 0-6 yaş arası çocukların günün belirli saatlerindeki bakım ve eğitimi için ücret karşılığında gerçekleştirmektedirler. Ayrıca, çeşitli özel ve kamu kuruluşlarının yasa gereği kadın çalışanlarının çocuklarının bakımı ve eğitimi için açmış oldukları kreş ve yuvalar da bulunmaktadır (Oktay, 1983).

Kaya'ya (1983) göre, Türkiye'de okul öncesi eğitim çağında bulunan çocukların sadece onbinde yedi kadarına hizmet götürülebilmekte, okul öncesi eğitim alanında sarfedilen çabalar sembolik olmaktan öteye gidememektedir.

Ülkemizde okul öncesi eğitim kurumları yeterli ve dengeli bir dağılım göstermemektedir. Yürürlükte olan yasalara göre isteğe bağlı olan okul öncesi eğitim, bugün Türkiye'de çeşitli kurumlarda gerçekleştirilmekte ve kurumlar arası farklılıklar da bulunmaktadır (Gürkân, 1981).

SONUÇ

Kısaca belirtmek gerekirse ülkemizde okul öncesi eğitimi kurumları geri kalmış, sahipsiz ve nerede ise işsiz kalanların bakkal dükkanı açar gibi açtıkları, daha çok Ankara, İzmir, İstanbul gibi büyük kentlere yığılmış, personeli yetersiz, eğitimi eksik, binaları elverişsiz kurumlar durumundadırlar.

Bunların yetkili kurumlar tarafından istisnasız denetlenmeleri mutlaka gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. GÜRKÂN, T.: "Okul Öncesi Eğitimin İlkokuldaki Etkileri Üzerine Bir İnceleme". *Eğitim Bilim Dergisi*. Sayı 25, 1979.
2. GÜRKÂN, T.: "Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1981.
3. KAYA, Y.K.: *Eğitimde Model Arayışı ve X. Milli Eğitim Şurası Kararlarının Değerlendirilmesi*, Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, 1983.
4. OKTAY, A.: "Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü", *Eğitim Bilim Dergisi*, Sayı 42, 1983.
5. OKTAY, A.: "Okul Öncesi Eğitime Toplu Bir Bakış", *Okul Öncesi Eğitim ve Sorunları* (Yayına Hazırlayan: Nizamettin Koç) Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983.

6. **Resmi Anaokulları ve Ana Sınıfları Araştırması**, Ankara: M.E.B. Mesleki ve Teknik Öğretim, 1978.

7. **Yavuzer, H.: Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1990.